

Sosyal Güvenlik Uygulamasında Bir Boşluk: Emekliliğe Hazırlama

Doç. Dr. Turhan AKBULUT
I. Ü. İstanbul Tıp Fakültesi
Koruyucu Hekimlik ve Halk Sağlığı

1. GİRİŞ.

Çalışanların hayatı, emeklilik anı ile noktalanır. Bu an, yaşamın akışında doğal bir duraktır. İnsanlar yaşamaya devam ettikçe bu duraktan geçmemek, çalışma hayatının aktivitesinden kopmamak olağışı yoktur.

Eskiden beri toplumlar üretime yönelik olduklarından, çalışanlara, bir üretim aracı gözü ile bakmakta ve insanların refahı için verilen mücadeleler, kavgalar, ancak üretici olduğu sürece insanı dikkate almaktadır. Böylece toplum, kişiyle birşeyler getirdiği sürece ilgilenmektedir. Herne kadar Dünya Sağlık Örgütü'nün anayasasının girişiminde «erişilebilen en yüksek sağlık standardının, her insanın esas haklarından biri» olduğu yazılı ise de, toplumlarda bu hak, genellikle çalışma yaşının sonuna kadar geçerlidir. Bir çok otoritelerin sağlığın değerini ve hayat ümidindeki (*) değişiklikleri ekonomik yönden kıymetlendirmeleri bu görüşü destekler.

Dublin, Lotka ve Spiegelman'ın «insanın parasal değeri» adlı eserinde insan hayatı, kendine yapılan giderler ve üretime katkısına göre kıymetlendirilmiş ve açıkça bir yatırım hesabı içine alınmıştır (1).

Beşinci Dünya Sağlık Asamblesinde koruyucu hekimliğin ekonomik değeri hakkında genel görüşmelere gidilebilmesi için, Yale Üniversitesinin Halk Sağlığı emekli hocası Prof. Winslow'a «Hastalıkların maliyeti ve sağlığın bedeli» adlı monografi hazırlattırılmıştı (2). Winslow bu araştırmasında, ölümlerin ve hastalıkların bir topluma yapacağı ekonomik kayıpları hesap etmiş ve bu hesabı yaparken hep üretime katkılarını dikkate almış, 65'den sonraki ölümleri söz konusu dahi etmemiştir. Çünkü 65 yaş, insanın üretime katkıda bulunabileceği son hudut idi ve çalışma hayatından uzaklaşmış olmak onun ekonomik değerini ortadan kaldırıyordu.

(*) İng. Life-expectancy, Fran. Espérance de vie. Alm. Lebenserwartung.

Çalışanlar ise bu anı hemen hemen hiç düşünmek istemezler. Belki emeklilik çağını kaygı ile bekledikleri ve bu sonuçtan korktukları için düşünmekten kaçınırlar. Fransa'da «İşçi Emekliliği Ulusal Sandığı - C.N.R.O.» nın bir araştırmasına göre, yapı işçileri arasında yapılan bir ankette, işçilerin % 85'i emekliliklerinden bir yıl öncesinde, ilerde gelir kaynaklarının ne olacağını bilmemekte idiler. Emekli sandığı kendilerine gerekli bilgiyi taşıyan birer dosya göndermeyi teklif etmiş ve emekliliklerine bir sene gibi kısa bir süre kalmış olan 64 yaşındakilerin % 95'inin bu dosyayı istemesine karşılık 60 yaşındakilerden bilgi dosyası isteyenlerin oranı % 40 idi. 60 yaşından küçük olanlardan hiç kimse istememiştir. Konuya karşı bu ilgisizliğin sonucundan anlaşıldığına göre, emeklilik kapağı gelene kadar sanki çok uzak bir sonuçmuş gibi düşünülmüş fakat sonra ensesine tıpkı bir satır gibi inivermiştir (3).

Dünyanın hemen her yerinde hayat ümidi gitgide artmakta ve nüfus piramidinin üst kısımlarında bulunanların sayısı çoğalmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütünün (O.I.T.) verilerine göre 1950 yılında bütün dünyada çalışma yaşındaki (16-60 yaş) her 100 kişiye karşılık 60'ın üzerinde 12 yaşlı bulunurken bu sayı 1960'da 13'e ve 1974'de de 14'e varmıştır. Yaşlı nüfusun artmasındaki bu eğilim Avrupa'da daha belirli olmuş, 1959 yılında çalışan 100 kişiye karşılık 60'ın üzerinde 19 kişi varken 1975'de bu sayı 28'e ulaşmıştır. Rusya'da 1950'de 60'ın üstündekileri nüfusun % 13'ünü oluştururken 1975'de % 19'a çıkmıştır.

Aynı eğilim memleketimizde de görülmektedir. 1965 sayımlarına göre 2.196.730 olan 60'dan yukarı nüfus, 1970'de 2.559.054'e ulaşmıştır. Diğer bir deyişle 1965 yılında 16-60 yaşındaki her 100 kişiye karşılık 60'ın üstünde 13.7 kişi varken 1970'de 14'e varmıştır. Nüfus yapısındaki bu değişiklik emekli olanların sayısında da artmaya sebep olmuştur. 1975 nüfus sayımlarının sonuçlarına göre memleketimizde emekli sayısı toplam 223.612 olup bunun 143.808'i 35-60 yaşları arasındadır. Şu halde ülkemizde emeklilerin % 64'ü aktif yaş grubu içindedir (4).

Sosyal Güvenlik kuruluşları, genellikle, sayıları gitgide artan emeklilerin parasal güvencelerini ele almakla yetinmiştir. Halbuki Sosyal Güvenlik «bireyin ve toplumun, çeşitli sosyal rizikolardan kurtulmuş bir ortamın huzurunu hissetmesidir» (5). Bu huzurun yalnız ekonomik değil psikolojik, tıbbî ve sosyal konularda da sağlanması gerekir. Bu yazıda, yaşlanmakta olanların büyük ve hayati sorunu olan «emekliliğe», onları hazırlamak gözden geçirilecektir.

2. Emekliliğe hazırlama nedenleri.

Kişilerin emeklilik hakkındaki düşünceleri de değişiktir. Bazıları emekliliği istenmeyen, düşünülmesi bile rahatsız eden bir perspektif olarak görürken, diğerleri bir özlem olarak kabul ederler.

Hemingway «Emeklilik, dilin en iğrenç sözcüğüdür. Emekliliği kendimizde istersek, kader bizi buna zorlasa da, emekli olmak ve her türlü işten elini eteğini çekmek — bizi biz yapan işlerden — mezar çukuruna inmek demektir» diye anlatır.

Günümüzde toplum çalışmaya göre kurulmuştur. Çalışma yalnız gelir getiren bir uğraşı değil, insanı tatmin eden, disiplin ve mes'uliyet altına sokan, kısaca ona bir «statü» veren yaşam şeklidir. Hayatın çeşitli güçlüklerini yenmeye çabalayan insan için yaşam savaşında adetâ bir «motivasyon»dur. Böylece, çalışma yapıldığı esnada memnuniyet vermese de, hattâ sağlık için zararlı koşulları dahi olsa, ondan uzaklaşınca, kişi, kısa bir kaç neş'eli günden sonra yalnızlığa düşüp, psikolojik stress'ler altında ezilir.

Toplumun geniş bir kesimini oluşturan emeklilik yaşındakilerin aktif hayattan emekliliğe geçişlerinin sosyo-ekonomik, psişik icapları organize edilerek yaşlanma sürecine girmekte olan bu kişilerin tıbbî, mental ve sosyal tam iyilik hali, başka bir deyişle sağlıkları sağlanır. Bu bakımdan hayatın «devamlılığı» kabul edilip, aktif insanın emekliliğine hazırlanması ve bu devreyi sağlık ve huzur içinde geçirmesi mümkündür.

Emekliliğe hazırlık çalışmalarının amacı, geleceğin emeklisine, hayatının bu devresinde en iyi şartlarda bir yaşam hazırlamak ve içinde bulunduğumuz topluma emeklilerin katkısını sağlamak, kısaca onu emekli olduktan sonra yalnızlık ölümü bekleyen kişi değil, topluma faydalı aktif bir insan olarak hazırlamaktır (6).

3. Emekliliğe hazırlık çalışmalarının çeşitli yönleri.

3.1. Psikolojik yönden.

Philadelphia Halk Sağlığı Örgütünden Dr. Linden «yaşlı vatan- daşlarımız arasında ruhsal sorunların gelişmesi; toplum dışına sürülüşleri, çevrelerindeki dost çemberinin daralması, yoğun bir yalnızlık, kendilerine insan saygı ve değerinin gösterilmemesi ve kendi kendilerine karşı besledikleri tiksintidendir» der (3). Bu yüzden emekli olacaklar, toplumdaki rollerinin «hiç bir rolü olmamak»tan ibaret kabul edileceği kompleksine düşerler.

Yaşlanmanın fizik ve mental kapasitelerde bir azalma getireceği ve yaşlanmakta olan bir kişinin toplum içinde faydalı olamayacağı endişesi, emekliliği yaklaşanları ileri derecede etkiler. İş hayatında, yanlış olarak, yaşlılara karşı takınılan olumsuz tavrı ve ayırım da bu durumu arttırır. Fizik kapasitedeki azalma, geçmiş yıllar içinde edinilen tecrübe, maharet ve artan muhakeme ile kolayca kompanse edilmesine rağmen, yaşlanmakta olan bir kişi, bütün önemi gençlere gösteren bir toplumda, kendini köşeye itilmiş, yalnızlığa mahkûm olmuştur. Ve böylece neş'e içinde geçirilmesi gereken seneler üzüntülü yıllara dönüşürken, emeklilik, yaklaştıkça büyüyen ve korkutan bir tehlike haline girer. Bunun sonucu yaşlılardaki can sıkıntısı, yalnızlık, daha ileri devrelerde ise melankoli ve hayatın manasızlığıdır.

Şu halde, emekliliğe hazırlama çalışmalarında, yaşa, fizik ve entellektüel kapasiteye göre günlük egzersizlerle ve mental uğraşlarla bu dönemi doldurmak ve huzurlu bir yaşam mümkün olabileceği inancı verilmelidir. Geleceğin emeklisine bunu inandırmakla, kendine itimadı artar ve yeni hayatında mes'ut olma olanaklarını araştırma gücü gelir.

Kısaca, emekliliğe hazırlamakla, insanlara emekliliklerinde, ekonomik rantabilitesi olmasa da, üretimden ayrı da olsa, insancıl girişimlerle, insan haysiyetine yakışır sosyal bir çevre içinde yaşayabileceği inancı verilir.

3.2. Sağlık yönünden.

İlk olarak kabul edilmelidir ki ne ihtiyarlık bir hastalıktır ve ne de emeklilik bir ihtiyarlıktır. Emeklilik kronolojik ve bazı ülkelerde idarî icablarla uygulanan bir olaydır. İnsanı asıl etkileyen kronolojik yaş değil, biyolojik yaşdır. Diğer taraftan ihtiyarlamaya doğal bir olaydır. Canlılar doğduğu andan itibaren ihtiyarlamaya başlarlar. Ancak bu ihtiyarlamaya hızında bireysel farklar görülür. Bütün konu, hayatın üçüncü aşaması olan emeklilikte, patolojik ihtiyarlamaya (senilite)'dan korunmak ve sosyal hayatini muhafaza edebilmektir. Şu halde asıl amaç, emeklinin sağlığını koruyarak yalnız insancıl ve sosyal değil sağlığın ekonomik masrafını da ortadan kaldıran yeni bir yaklaşımda bulunmaktadır.

Böylece, emekliliğe hazırlamada şu ana konulardaki çalışmalara öncelik verilecektir:

3.2.1. Kişisel koruma

3.2.2. Fiziksel aktiviteyi koruma. Bu yolla yalnız sağlık değil emeklinin bağımsızlığı da sağlanır. (Emekli olana kahvesini pencere

başında içebileceği bir koltuk değil, yürüyüş ayakkabıları hediyesi gerekir.)

3.2.3. Fonksiyonel yetersizliğin kompanzasyonu ve icabında protez kullanma (gözlük, işitme cihazı, diş protezi gibi). İsveç'te yapılan bir araştırmada, kendilerini ileri derecede yaşlanmış kabul eden bir çok kimselerin hakikatte protezle giderilmesi mümkün idrak bozuklukları olduğu saptanmıştır.

3.2.4. Evde ve işte kazalardan korunma

3.2.5. Yaşlanmakta olan bir kişiye, yeni tedavi ve fonksiyonel rehabilitasyon imkânlarını anlatarak kişiyi optimizme götürme.

3.2.6. Beslenme ve diyet. Besinlerin kıymeti, yaşlanmada besin gereksinimleri, alkol, tütün, aşırı beslenme, aşırı ilaç alma.

Sağlık konusundaki çalışmalarda esas, emekliliğe sağlam olarak varabilmek ve emeklilikten sonra da bu durumu sürdürebilmektir. Optimizm, neş'e ve uğraşının sağlığın dostu, işsizlik ve kendine kaparıklığın ise düşmanı olduğu açıklanacaktır.

Emekliliğe yaklaşanların periyodik muayeneleri çok önemli ve olumlu sonuçlar verebilir. Genel Sağlık durumunun belirlenmesi, bir hastalığın erken teşhis ve tedavisi, fonksiyonel bir eksikliğin karşılanması ve sağlık eğitimi için bu tip muayeneler çok faydalıdır. (Avusturya'da 30 yaşından sonra bütün kadınlar, 45 yaşından sonra bütün erkekler yıllık muayeneden geçirilmektedir.) Sağlık yönünden hazırlamada işyeri hekimine herhalde büyük görev düşmektedir.

3.3. Ev.

Genellikle bütün insanların en önde gelen ihtiyaçlarından biri olan **ev**, emeklilikte özel bir önem kazanır. Emekli için kendisine yalnızca barınak değil, komşuluk, dostluklarla sarılı bir ortamın huzurunu verecek ve zamanın çoğunu orada geçireceği bir mesken söz konusudur.

Herkes, statüsü ve ekonomik durumu ne olursa olsun, emekliliğe daha yıllar dahi gerekse, emekliliğinde nerede oturacağını önceden belirlemelidir. Eğer yeni bir ev gerekecekse, bu henüz aktif durumda iken sağlanmalı, aynı evde oturacak ve tadilat gerekiyorsa daha evvelden yapılmalıdır. Ev konusunda, bütün hayatını çalışarak geçirenlerin güçsüzlüğü ortadadır. Bu sorun ülkemiz emeklileri için özellikle ileri derecede önemlidir. Devletin ve dolayısıyla Sosyal Güvenlik kuruluşlarının, sorunun çözümünde gereğini yapabilme kararı vermesi şarttır.

3.4. Boş zamanları kıymetlendirme.

Emeklilik boş zamanları ileri derecede arttırır. Çalıştığı sürece iş hayatının güçlükleri ve monotonisi altında şikâyetçi olanlar, emekli olunca, ekseriya, çalışmanın önemini anlarlar. Çalışıldığı sürece, boş zamanlar, yorgunluğu kompanze edici periyotlardır. Emeklilikte ise boş zamanlar günün geniş bir kısmını alacağından, sıkıntı ve üzüntü sebebidir. Bu yüzden boş zamanlara bir anlam vermek gerekir. Zamanımızda eğitim metod ve konuları insanın çalışmasına göre ayarlandığından boş zamanların kıymetlendirilmesi üzerinde durulmaz.

Hayatın bir başka dönemine girecek kişi, bu yeni dönemde boş zamanlarını doldurmaya mecburdur. Bu bakımdan, emekliliğe girmeden önce, kendilerinin bilgi ve yeteneklerine göre uygun yeni aktivite usullerini belirleyip öğretmek gerekecektir. Kültürel, sportif, teknik, politik, dinî, el san'atları, sosyal yardımlaşma gibi sahalardan hangisinin seçileceği emeklilik öncesinden belirlenmelidir.

3.5. Ekonomik yönden.

Emeklilerin gelirleri, bunları nasıl kıymetlendirebilecekleri üzerinde gerekli bilgiler verileceği gibi, sosyal hakları, vergi durumları hakkında geniş bilgi sahibi edilmelidirler.

Topluma yıllarca üretken olarak katılanlar emekliliklerinde sıkıntı içinde bırakılmamalıdır. Genellikle emeklilere ödenen aylıklar bir emeklinin deyimiyile «ölmek için çok, yaşamak için azdır» (3).

3.6. Çalışma yönünden.

Emeklilerin gelirlerindeki azalmanın karşılanması, güvenlik endişesiyle daha fazla gelir sahibi olmak arzusu ve hayatta olmanın manası bakımından ücretli bir işte çalışmak istenir. Emekli olan kişilerin yeteneklerine göre çalıştırılmalarının önce mevcut olan mevzuat açısından tetkiki gerekir. Emeklilerin çalışmasına olanak sağlayacak mevzuat değişiklikleri bu konudaki çalışmaların ilk aşamasıdır.

Ancak emeklilerin çalışma olanağı bulabilmesi oldukça zordur. İskandinav memleketlerinde yapılan bir araştırmaya göre emeklilerin % 50'si ücretli bir işte çalışmak istemelerine rağmen Norveç'te bunların ancak % 7'si bu imkânı bulabilmişlerdir.

Bir çok ülkelerde emeklilikten sonra çalışma, emekli aylığının kesilmesi veya azaltılması konusunu ortaya bir sorun olarak çıkarır. İsveç'te böyle bir güçlük olmadığından, işverenler emekli işçileri iş-

yerlerinde muhafaza ederek herhangi bir sebeple meydana gelen devamsızlıklarda eksilen iş gücünü emeklilerle tamamlamak isterler. Posta hizmetleri, bankalar, büyük mağazalar ekseriya eski işçilerine başvururlar.

Emeklilikten sonra ücretli bir işte çalışmak isteyip istememek kişisel bir seçim olup insanın sağlık durumuna, meslekî vasıflarına, sosyo-ekonomik ve aile koşullarına ve herhalde emekli olduğu zaman ki yaşına bağlıdır. Memleketimizde 35 yaşında emekli olanlar bulunduğu ve politik nedenlerle emekli yaşının çok düşük tutulduğu dikkate alınırsa emeklilerin çalışması konusuna önemle geçilmek gerekir. Fakat bu konu herşeyden evvel bir ekonomik konjonktür işidir. İş piyasası bazı işler için uygun imkânlar sağlıyorsa ve emekli, bu işlerde çalışma arzusunda ise, bu yeni işin gerekli bilgileri emekli olmadan kazandırılmalıdır.

Bu hususda Hollanda'da Philips fabrikaları emeklilerinin kurduğu ve günde 3 saat çalıştıkları kooperatif ile Fransa'da Toulouse'da 3'üncü yaş üniversitesindeki çabalar örnek olarak gösterilebilir.

Ancak emeklilerin çalıştırılması hiçbir zaman yalnızca ekonomik cephesi ile ele alınmamalıdır. Emeklinin fiziksel ve mental yeteneklerine uygun, elde ettiği bilgilerle uyuşan, gücünü aşmayacak işlerde çalışmaları onların sağlıkları, hayatî enerjilerinin korunmaları ve sonuç olarak erken patolojik ihtiyarlığa (sénilité) gitmemeleri için gereklidir. Rusyada Moskova çalışma bilimleri Akademisinin bir sosyal hijyen çalışma grubu, çalışan emeklilerde sağlığın bozukluğunun, çalışmayanların yarısı oranında olduğunu bildirmiştir (7). «Leningrat malûllerin çalışma kapasitelerinin belirlenmesi ve çalışmalarının organizasyonu enstitüsünün» belirttiğine göre 5 yıldan az bir süre önce emekli olmuşların % 27,2'si eski işlerini, normal koşullarda tamamen aynı yetenekle yapabilecekleri saptanmıştır. Diğer % 42,4'ünün daha az verimli olarak çalışabilecekleri, % 13,3'ünün sınırlı bir uğraşta bulunabilecekleri ve % 17,1'inin de sağlık nedeni ile çalışamayacakları öne sürülmüştür (8). Diğer bir ifade ile 60-64 yaşındaki emeklilerin % 80'i kısmî veya tam bir çalışma kapasitesine sahiptirler. Bunlardan normal fizyolojik, psikolojik ve sağlık kriterlerine sahip olanlar eski işlerini haftalık tam çalışma kapasitesine sahiptirler. Bunlardan normal fizyolojik, psikolojik ve sağlık kriterlerine sahip olanlar eski işlerini haftalık tam çalışma süresince yapabilirler. Geri kalanlardan sağlık kapasitelerinde hafif düşüş olanlar ise kısa süreli çalışma olanaklarına sahiptirler.

Bazı işverenlerce emeklilerin sağlık bakımından devamsızlıklarının fazla olacağı endişesi ileri sürülür. Leningrat enstitüsünün toplam 15.000 kişinin çalıştığı metal, ticaret, perakende dağıtım ve di-

ğer iş kollarında emekli olduktan sonra çalışmaya devam eden 1003 emekli işçi arasında yaptığı araştırmada, emekli işçilerin herhangi bir sağlık nedeni ile geçici işgöremezlikleri, diğer işçilerden azdı. Araştırmanın yapıldığı yılda, emeklilerin % 55'inin hastalığa bağlı hiç devamsızlığı olmamıştır. % 25'i 1 defa, % 12,5'i 2 defa, % 7,5'u 3 ve daha fazla hastalık istirahati almışlardır.

4. Emekliliğe hazırlamanın çeşitli ülkelerdeki uygulamaları.

Emekliliğe hazırlama özellikle Avrupa Konseyi'nin üzerinde önemle durduğu bir konudur. Avrupa Konseyi'nin Sosyal İşler Komitesi mayıs 1977 tarihinde Atina'da yaptığı toplantıda bu sorunu tartışmıştır.

Konseye mensup 19 ülkeden Norveç, İngiltere ve İrlanda'da emekliliğe hazırlama konularını yerine getirmek ve koordine etmekle görevli ulusal seviyede kurumlar vardır. Diğer ülkelerde ise özel kuruluşlar, bazan yerel, bazan ulusal planda, çeşitli yerlerden yardım görerek çalışırlar. Bazıları da işkolları veya işyerlerine bağlıdır (6).

Norveç'te yarı resmî bir kuruluş olan (Emekliliğe hazırlama ulusal konseyi) Sosyal işler bakanlığından büyük yardım görür. Esas fonksiyonu bütün ülkede emekliliğe hazırlık programlarını koordine ve organize etmek, broşürler çıkarmak, odio-vizüel malzeme sağlamak ve araştırmaları teşvik etmektir.

İngiltere'de emekliliğe hazırlık ulusal derneği, kamu yararına olan dernek niteliğindedir. Yerel otoriteleri ve işverenleri kurslar organize etmeye heveslendirir, seminerler yapar, eğitim malzemesi sağlar ve bireylere bilgi verir.

Fransa'da, ulusal bir koordinatör kuruluş yoktur. Ancak çeşitli dernekler vardır. Bunlar işyerlerinde personel servisleri ile işbirliği yaparlar. Yedinci beş yıllık plan (1976-1980) çerçevesinde, yaşlıların sosyal hayata intibaklarına ait 25 programa öncelik verilmiştir.

İsviçre'de bazı komünler, idareler, işverenler, dinî kuruluşlar, yetişkinlerin eğitim kuruluşları bu tip kursları organize ederler. 1970'de Zürih'te kurulmuş olan «Emeklilik öncesi fonu» emekliliğe hazırlamada merkezî koordinatörlük yapmaktadır. Bu kuruluşun topladığı bilgilere göre 1968-1974 arasında, emekli yaşına varmamış 5.700 kişiye 95 kurs yapılmıştır. Bu fon, ayrıca, broşürler ve gereğinde ek bilgilerin ilâve edilebileceği dosya yayımlar.

Almanya'da, ülkenin idarî yapısı dolayısıyla ulusal düzeyde bir örgüt kurulamamakla beraber, bazı eyaletlerde programlar düzenlenmektedir.

İrlanda'da, Ulusal emekli konseyi bu alandaki girişimleri arttırmak ve koordine etmekle görevlidir.

Belçika'da, 3'üncü yaş yüksek konseyi ve yaşlılar için kurulmuş çeşitli dernekler vardır. Emekliliğe hazırlık konusunda kamu oyunu aydınlatmaya çalışmakta fakat ancak bazı komün ve bazı büyük işyerleri bu tip bir program yapmaktadırlar.

Danimarka'da 1973'de «Emekliliğe hazırlık» konusunda ulusal bir konferans organize edilmiş ve bu konferansta işçi ve işveren kuruluşlarının temsilcileri emeklilere yardım ulusal komitesinin kurulmasını istemişlerdir.

Hollanda'da bütün siyasî partilerin programlarında emekliliğe hazırlık konuları vardır. 1973'de bir çalışma grubu toplanmıştır. Halen bazı yerel idareler ve işyerleri tarafından kurslar yapılmaktadır.

İsveç'te, yetişkinler eğitim kurumu, 1972'den beri, yılda 150 kadar kurs organize etmektedir. Diğer taraftan işçi konfederasyonu, bütün ülkede bir kampanya açarak üyelerine bilgi vermeye başlamıştır.

Finlandiya'da ulusal bir kuruluş yoktur. İşçi konfederasyonu bu konuda bir gayret içindedir.

Avrupa Konseyinin bir üyesi olan ülkemizde ise bu tip bir çalışma yapıldığı söylenemez.

SONUÇ :

Toplumun huzur ve sağlığı, her kesime gereken olanakları vermek ve hizmetleri götürmekle mümkündür. Emekli olan nüfus kitlelerinin huzur ve sağlığı ise, herşeyden önce, Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının, işverenlerin ve işçi - işveren kuruluşlarının görevleri arasındadır. Bu bakımdan, şimdilik, «emekliliğe hazırlık» çalışmalarının ülkemizde de başlatılmasının gereğini ortaya koymakla yetiniyoruz.

KAYNAKLAR :

1. Dublin, Lotka, Spiegelman. The money value of a man. New York 1947.
2. Winslow, A., The cost of sickness and the price of health. Geneva 1951.
3. Simon, B., Yaşlılık, Milliyet yayınları.
4. Devlet İstatistik Enstitüsü. 26 Ekim 1975 genel nüfus sayısı % 1 örnekleme sonuçları. Ankara 1976.
5. Velicangil, S., Koruyucu Hekimlik ve Sosyal Tıp. İstanbul 1976.
6. Préparation à la retraite. Conseil d'Europe. Strasbourg 1977..
7. Vinogradov, N. A., Congr  international de gerontologistes. Kiev 1972.
8. Smirnov, S., The employment of old age pensioners in the USSR. International Labour Review. Vol. 116, Geneva 1977.